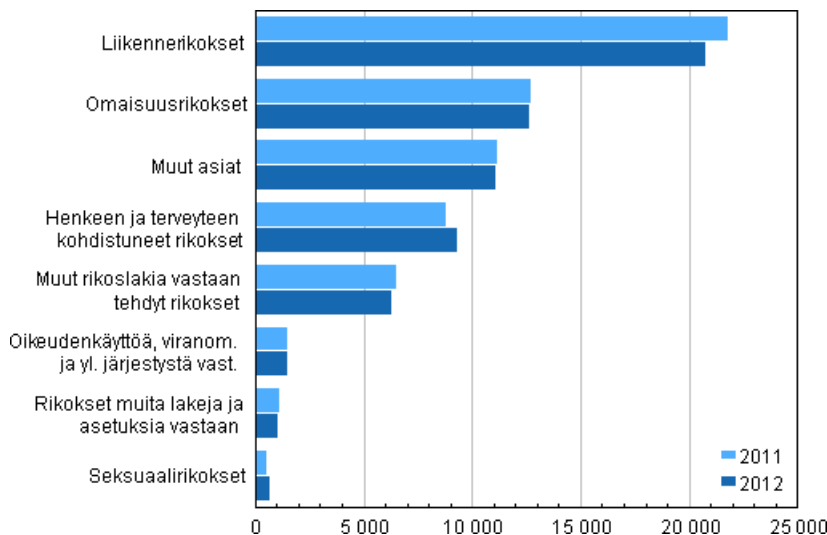

Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut 2012

Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden määrä pieneni hieman

Vuonna 2012 käräjäoikeuksissa ratkaistiin Tilastokeskuksen mukaan 63 600 rikosoikeudellista asiaa, mikä on lähes 900 asiaa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Rikoslakia vastaan tehtyjä asioita ratkaistiin 51 400 ja muita lakeja ja asetuksia vastaan tehtyjä rikosasioita 1 100. Käräjäoikeuteen joutui rikosoikeudellisissa asioissa vastaajaksi 76 800 henkilöä.

Käräjäoikeuksissa ratkaistut rikosoikeudelliset asiat 2011–2012

Eniten käräjäoikeuksissa käsiteltiin liikenne rikoksia, joita oli 33 prosenttia ratkaistuista rikosasioista. Liikenne rikosten määrä pieneni 5 prosenttia, mikä johtui pääosin rattijuopumusrikosten vähenemisestä. Vuonna 2012 sekä rattijuopumusjuttujen että törkeiden rattijuopumusjuttujen määrä laski 5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

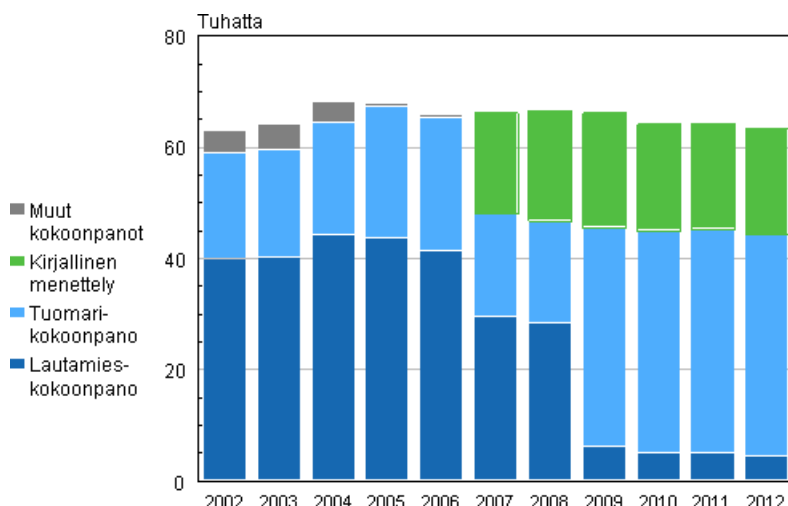
Omaisuusrikoksia ratkottiin käräjäoikeuksissa edellisvuoden verran. Eniten vuonna 2012 lisääntyivät näpistykset (25 %) ja petokset (9 %), kun taas varkaudet ja vahingonteot vähenivät 10 prosenttia ja väärennykset 22 prosenttia.

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset lisääntyivät 5 prosenttia. Henkirikosten määrä väheni, mutta erityisesti lievien pahoinpitelyrikosten ja vammantuottamusten määrä kasvoi huomattavasti. Niin ikään seksuaalirikosjuttujen määrä käräjillä kasvoi vuonna 2012. Raiskausasioita oli 64 prosenttia ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön asioita 8 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena. Huumausainerikokset (ml. myös valmistus, edistys ja käyttö) vähenivät 7 prosenttia.

Lautamiesten määrä vähentynyt, ratkaisut kirjallisesti tai tuomarikokoonpanossa

Käräjäoikeudessa rikosasian pääkäsittely voidaan käydä joko lautamieskokoonpanossa, yhden tuomarin kokoonpanossa tai kolmen tuomarin kokoonpanossa. Lautamieskäsittelyn määrä on vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Vuoden 2009 alussa voimaan tulleen lainmuutoksen myötä lautamiehet osallistuvat vain vakavimpien ja yhteiskunnallisesti merkittävimpien rikosten käsittelyyn. Vuonna 2012 lautamieskokoonpanossa ratkaistiin 4 300 asiaa eli 7 prosenttia käräjäoikeuksien rikosasioista. Lautamieskokoonpanossa ratkaistiin mm. 95 prosenttia henkirikoksista tai niiden yrityksistä, 94 prosenttia seksuaalirikoksista ja 91 prosenttia törkeistä ryöstöistä sekä tuhotöistä. Lautamieskokoonpanossa asian käsittely kesti keskimäärin 4,9 kuukautta.

Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden ratkaisukokoonpanot 2002–2012

Suurin osa käräjäoikeuksien rikosasioista ratkaistaan yhden tuomarin kokoonpanossa. Vuonna 2012 näitä asioita oli lähes 40 000 eli 63 prosenttia asioista. Yhden tuomarin kokoonpanossa asian käsittelyyn kului keskimäärin 3,8 kuukautta.

Kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin 19 000 asiaa eli 30 prosenttia rikosasioista. Kirjallista menettelyä rikosasioissa voidaan käyttää lain määräämissä puitteissa mm. silloin, kun rikoksesta ei voida tuomita yli kahden vuoden vankeusrangaistukseen. Kirjallista menettelyä käytetään erityisesti liikenne rikosten käsittelyyn. Vuonna 2012 vesi-, ilma- tai junaliikennejuopumuksista 78 prosenttia, rattijuopumuksista 69 prosenttia, törkeistä rattijuopumuksista 59 prosenttia ja törkeistä liikenneturvallisuuden vaarantamisista 57 prosenttia ratkaistiin kirjallisessa menettelyssä. Kirjallisessa menettelyssä käsiteltiin myös yli puolet näpistysrikoksista. Kirjallisesti ratkaistujen rikosasioiden käsittelyyn kului keskimäärin 1,7 kuukautta.

Käräjäoikeuksien käsittelemistä rikosoikeudellisista asioista 53 prosenttia saatiin päätökseen alle kahdessa kuukaudessa. Yli puoli vuotta käsittely kesti 11 prosentissa asioista. Keskimäärin asian ratkaisuun käräjäoikeuksissa kului 3,2 kuukautta. Rikosasioiden kokonaiskäsittelyaika – rikoksen tekopäivästä käräjäoikeuden ratkaisuun – oli keskimäärin 10,1 kuukautta.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat hovioikeuspiireittäin ja käräjäoikeuksittain 2012	4
Liitetaulukko 2. Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden käsittelyajat ratkaisukokoonpanon mukaan 2012	5
Liitetaulukko 3. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat 2002–2012.....	5
Laatuseloste: Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat hovioikeuspiireittäin ja käräjäoikeuksittain 2012

Hovioikeuspiiri/ Käräjäoikeus	Edelliseltä vuodelta siirtyneet asiat	Vuoden aikana saapuneet asiat	Vuoden aikana ratkaistut asiat	Seuraavaan vuoteen siirtyneet asiat
Alueet yhteensä	19 231	72 942	63 621	22 139
Helsingin hovioikeuspiiri	7 527	21 299	16 714	9 257
Espoo	1 027	2 745	2 206	1 251
Helsinki	4 805	11 726	8 455	6 073
Itä-Uusimaa	202	1 226	1 129	257
Tuusula	447	1 612	1 422	523
Vantaa	1 046	3 990	3 502	1 153
Itä-Suomen hovioikeuspiiri	1 681	8 663	7 618	2 112
Pohjois-Karjala	235	2 059	1 810	316
Kainuu	199	1 139	995	201
Pohjois-Savo	740	3 376	2 945	986
Etelä-Savo	507	2 089	1 868	609
Turun hovioikeuspiiri	3 852	17 018	14 909	4 554
Kanta-Häme	308	1 526	1 366	358
Länsi-Uusimaa	554	2 070	1 854	627
Pirkanmaa	1 256	6 803	5 859	1 575
Varsinais-Suomi	1 513	6 201	5 514	1 805
Ahvenanmaa	221	418	316	189
Vaasan hovioikeuspiiri	2 427	10 886	10 048	2 504
Keski-Suomi	665	3 515	3 228	679
Keski-Pohjanmaa	158	810	745	183
Satakunta	482	2 592	2 519	450
Etelä-Pohjanmaa	402	2 122	1 907	467
Pohjanmaa	720	1 847	1 649	725
Kouvolan hovioikeuspiiri	1 514	8 088	7 802	1 444
Hyvinkää	239	1 309	1 146	325
Kymenlaakso	353	2 398	2 311	380
Päijät-Häme	592	2 391	2 524	377
Etelä-Karjala	330	1 990	1 821	362
Rovaniemen hovioikeuspiiri	2 230	6 988	6 530	2 268
Lappi	548	1 445	1 410	477
Oulu	1 046	3 285	3 065	1 101
Ylivieska-Raahe	353	1 307	1 155	406
Kemi-Tornio	283	951	900	284

Liitetaulukko 2. Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden käsittelyajat ratkaisukokoonpanon mukaan 2012

	Ratkaistut asiat yhteensä	Käsittelyaika käräjäoikeudessa alle 2 kk	Käsittelyaika käräjäoikeudessa 2-5 kk	Käsittelyaika käräjäoikeudessa 6-11 kk	Käsittelyaika käräjäoikeudessa 12 kk tai enemmän	Käsittelyaika käräjäoikeudessa keskimäärin, kk	Aika tekopäivästä käräjäoikeuden päätöspäivään keskimäärin, kk
Kokoonpanot yhteensä	63 621	33 693	23 098	4 552	2 278	3,2	10,1
Yhden tuomarin kokoonpano	39 930	18 155	16 181	3 688	1 906	3,8	12,0
Kolmen tuomarin kokoonpano	95	24	30	23	18	7,1	26,3
Lautamieskokoonpano	4 316	1 234	2 107	681	294	4,9	17,7
Sotilasasiain kokoonpano	247	113	105	15	14	3,6	9,7
Muu kokoonpano	67	29	24	8	6	4,9	27,9
Kirjallinen menettely	18 966	14 138	4 651	137	40	1,7	5,2

Liitetaulukko 3. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat 2002–2012

Vuosi	Vuoden aikana saapuneet	Ratkaistu	Yhdistetty	Siirretty	Palautettu	Vireillä vuoden lopussa
2002	73 210	63 587	9 601	53	733	17 926
2003	73 210	64 504	6 868	61	643	18 125
2004	78 478	68 134	6 959	63	699	20 748
2005	76 071	67 748	7 224	73	680	19 843
2006	73 616	65 855	7 118	74	665	18 852
2007	72 719	66 472	6 129	74	805	17 480
2008	76 750	66 961	6 091	84	894	19 411
2009	73 203	66 518	5 640	86	769	18 686
2010	74 064	64 509	6 042	82	730	20 577
2011	72 002	64 479	6 091	90	666	20 412
2012	72 942	63 621	5 973	62	607	22 139

Laatuseloste: Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut

1. Tilastotietojen relevanssi

Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut -tilastossa kuvataan vuoden aikana vireillä olleita ja ratkaistuja rikosoikeudellisia asioita alueittain ja asian laadun mukaan. Tilasto sisältää myös tiedot ratkaisun laadusta, ratkaisukokoonpanosta ja ratkaisuun kuluneesta ajasta rikoksittain ja käräjäoikeuksittain. Syyttäjien ja alioikeuksien rikosasioiden asianhallintajärjestelmään (Sakariin) kirjatusta jutuista on tiedot käsittelyketjun eri vaiheisiin - rikoksen tekopäivästä käräjäoikeuden ratkaisuun - kuluneesta ajasta.

Työtili kuvaa vuoden aikana vireillä olleita juttuja, edelliseltä vuodelta siirtyneitä, vuoden aikana saapuneita, ratkaistuja ja seuraavaan vuoteen siirtyneitä asioita. Työtilissä esitetään lisäksi yhdistettyjen, siirrettyjen ja palautettujen juttujen lukumäärät.

Rikosasiat tulevat vireille yleensä silloin, kun syyttäjä toimittaa kirjallisen haastehakemuksen tuomioistuimen kansliaan. Joissakin tapauksissa syyttäjä voi myös antaa haasteen itse ja asia tulee vireille silloin, kun haaste annetaan tiedoksi vastaajalle. Rikosasioiden oikeudenkäyntimenettely vastaa pääperiaatteiltaan riita-asioiden käsittelyssä voimassa olevaa menettelyä.

Rikosasiat on tilastossa ryhmitelty varsinaisiin rikosasioihin, rikoslakirikoksiin ja muihin asioihin. Varsinaisia rikosasioita ovat rikoslakia tai muita lakeja ja asetuksia vastaan tehdyt rikokset, joista on säädetty jokin rangaistus.

Käräjäoikeuksissa otettiin 1.10.2006 käyttöön uusi **kirjallinen oikeudenkäyntimenettely** (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 5a luku). Se on tavallista oikeudenkäyntiä yksinkertaisempi menettely ja siinä voidaan käsitellä tiettyjä syytetyn tunnustamia rikoksia. Kirjallisessa menettelyssä tuomari ratkaisee rikosasian kirjallisen materiaalin perusteella käräjäoikeuden kansliassa ilman pääkäsittelyä.

Kirjallisen menettelyn käytöllä pyritään tehostamaan rikosasiain käsittelyä ja saamaan siitä joustavampi ja tarkoituksenmukaisempi selvissä rikosjutuissa.

Kirjallista menettelyä voidaan soveltaa sellaisiin rikoksiin, joista on säädetty rangaistukseksi enintään kaksi vuotta vankeutta. Menettely on siten mahdollista lähes kaikissa tavallisissa ja lievissä rikoksissa. Esimerkiksi pahoinpity, törkeä rattijuopumus, varkaus ja kavallus voidaan ratkaista kirjallisesti, mikäli menettelyyn vaadittavat muut edellytykset täyttyvät.

Kirjallisen menettelyn käyttö edellyttää syytetyn sekä myös mahdollisen rikoksen uhrin suostumusta. Poliisi kysyy suostumuksen alustavasti jo esitutkinnassa. Syyttäjä ja käräjäoikeus selvittävät haasteen tiedoksiannon yhteydessä, tunnustaako syytetty teon ja suostuuko hän asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä. Suostumuksen voi myös peruuttaa.

Kirjallisessa menettelyssä voidaan tuomita enintään yhdeksän kuukauden pituinen vankeusrangaistus. Jos syytetty tuomitaan yli kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen, hänelle on varattava mahdollisuus suullisen lausuman antamiseen.

Jos syytetty on teon tehdessään ollut alle 18-vuotias, juttua ei voida käsitellä kirjallisessa menettelyssä.

Käräjäoikeuksissa on vuoden 2009 alusta vähennetty **lautamieskokoonpanon** käyttöä siten, että lautamiehet osallistuvat vain vakavampien ja yhteiskunnallisesti merkittävimpien rikosten käsittelemiseen (Oikeudenkäymiskaari 2. luku). Tämä näkyy tilastossa vuodesta 2009 alkaen tuomarikokoonpanossa käsiteltyjen asioiden kasvuna ja lautamieskokoonpanossa käsiteltyjen asioiden vähentymisenä.

Tilastoyksikkönä Käräjäoikeuksien ratkaisut -tilastossa on juttu. Jos jutussa on useampia rikoksia, niistä valitaan törkein rikos.

Tilastossa käytetään vuoden lopussa voimassa olevaa alue- ja asialuokitusta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu oikeushallinnon ylläpitämästä syyttäjien ja alioikeuksien rikosasioiden asianhallintajärjestelmästä, josta käytetään lyhennettä Sakari.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki vuoden aikana käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat, jotka on kirjattu Sakariin. Tilastojen perusaineistona Sakaria voidaan pitää hyvänä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden tammikuussa. Tulokset valmistuvat kevään aikana.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja käräjäoikeuksien ratkaisemista rikosasioista on saatavissa Tilastokeskuksen PX-Web StatFin-tietokantapalvelusta osoitteesta http://pxweb2.stat.fi/database/statfin/oik/koikrr/koikrr_fi.asp sekä vuoteen 2009 asti ilmestyneestä Oikeustilastollisesta vuosikirjasta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastojen vertailtavuuteen vaikuttavat lainmuutokset sekä Sakarin käyttöönotto vaiheittain. Vuoteen 1999 asti tiedot käräjäoikeuksien ratkaisemista rikosasioista saatiin rikosdiaarista ja vuosina 2000–2003 Sakarista sekä RD2000 diaarista. RD2000 diaarista ei saatu kaikkia samoja tietoja kuin Sakarista, joten tiedot ovat osittain puutteellisia niiden juttujen osalta, jotka olivat vanhassa rikosdiaarissa. Esimerkiksi tiedot esitutkintaan, syyteharkintaan ja koko rikosprosessiin kuluneesta ajasta saadaan vain Sakariin kirjatusta jutuista. Vuodesta 2004 lähtien tilastot on tehty Sakariin kirjatusta jutuista.

Käräjäoikeuksien toimialueet eli tuomiopiirit muuttuivat 1.1.2010. Tuolloin aloitti toimintansa 27 käräjäoikeutta aiemman 51 sijaan. Osa vanhoista käräjäoikeuksista säilyi ennallaan, mutta suurimmassa osassa sekä nimi että toimialue muuttuivat. Uudet käräjäoikeuksien toimialueet noudattavat pääasiassa maakuntarajoja. Uudet käräjäoikeudet on lueteltu laissa käräjäoikeuslain muuttamisesta ([1751/2009](#)). Käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnit säädetään oikeusministeriön asetuksessa 454/2009 (muut. 1776/2009 ja 1385/2010).

Tilastokeskuksen käräjäoikeuksien toiminnan tilastoinnissa käytetään voimassaolevaa alue- ja asialuokitusta. Aikasarjat käräjäoikeuksista on muutettu vastaamaan vuoden 2010 käräjäoikeusluokitusta. Tilastokeskuksen PX-Web StatFin-tietokannassa aikasarja uudella käräjäoikeusluokituksella alkaa vuodesta 2009. Vanhalla käräjäoikeusluokituksella on mahdollista saada tietoja vuosilta 2002–2009.

PX-Web Statfin-tietokantataulukossa on vuosilta 2009–2012 KO:n kokoonpanotiedot -osiossa valittavissa tiedot ”Yhden tuomarin kokoonpano” ja ”Kolmen tuomarin kokoonpano”. Vuosien 2002–2008 osalta tuomarikokoonpanotiedot esitetään yhdistettyinä.

Rikosten käsittelyaikatiedot PX-Web-tietokantataulukoissa sisältävät ”Käsittelyaika tuntematon” -kentissä lukumäärätietoja, jotka ovat pääosin rikosluokituksen lohkon ”I Muut asiat” sisältyviä asioista. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi lähestymiskieltoasia ja vangin muutoksenhakuasia. Näistä asioista on saatavissa käräjäoikeuden keskimääräiset käsittelyajat.

7. Yhtenäisyys

Tilasto on lopullinen, sitä ei enää muuteta.

Tilastossa käytetyt asia- ja käräjäoikeusluokitus löytyvät Tilastokeskuksen PX-Web StatFin-tietokantapalvelusta. Kolminumeroinen rikosnimikkeistö on myös Tilastokeskuksen luokitus-palvelussa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi osoitteessa: http://tilastokeskus.fi/tk/tt/luokitukset/index_muut.html.

Lisätietoja

Heli Hiltunen 09 1734 3314

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala

oikeus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Oikeustilastot, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-2316 (pdf)*